voorstel

Zwolle

# Raadsbrief

Datum September 2024

| | |
|---|---|
| **Onderwerp** | Omgevingsprogramma bodem en ondergrond |
| Versienummer | 1 |
| **Portefeuillehouder** | Arjan Spaans |


**Samenvatting**
De ondergrond is noodzakelijk voor een gezonde maatschappij en economische ontwikkeling. Ook een gezond en klimaatbestendig Zwolle kan niet zonder een gezonde ondergrond. We drinken het grondwater dat Vitens in het Engelse werk oppompt. We verwarmen onze huizen en kantoren met duurzame energie uit dezelfde bodem. We transporteren water, warmte, gas, elektriciteit en data in kabels en leidingen in de ondergrond. En we spelen in tuinen en parken. We willen dus wonen, werken en recreëren op grond die hiervoor geschikt is.

In het Omgevingsprogramma bodem en ondergrond 2025-2029 staat omschreven hoe we de komende jaren de ondergrond willen inzetten bij de ontwikkeling van een gezond Zwolle en de maatschappelijke opgaves. Het huidige Gebiedsbeheerplan ondergrond Zwolle Centraal hebben we hiermee ook omgezet naar het Grondwaterkwaliteitsplan.


**Bijlagen**
1. Omgevingsprogramma bodem en ondergrond 2025-2029

**Openbaarheid**
☒ Openbaar
☐ Geheim

**Wij stellen u voor kennis te nemen van:**
1. het Omgevingsprogramma bodem en ondergrond 2025-2029

Datum September 2024

**Inleiding**
De komst van de Omgevingswet verplicht ons om gebiedsgericht grondwaterbeheer om te zetten naar een Omgevingsprogramma. De provinciale omgevingsverordening stelt hier ook eisen aan. De Omgevingswet biedt de kans om breder te kijken naar de bodem. Vroeger ging het vooral om chemische bodemkwaliteit (bodemsanering). Nu kijken we ook naar de fysische en biologische kwaliteit van de bodem. Het is noodzakelijk om te werken aan een geschikte bodem als basis voor een gezonde stad. Het Omgevingsprogramma bodem en ondergrond 2025-2029 (vanaf nu Omgevingsprogramma) geeft hier invulling aan als vervolg op de Uitvoeringsagenda bodem en ondergrond 2020-2024 en draagt bij aan het behalen van de doelen uit de omgevingsvisie. In het Omgevingsprogramma is het bestaande Gebiedsbeheerplan ondergrond Zwolle centraal (vanaf nu Gebiedsbeheerplan) omgezet naar de Omgevingswet. Het vaststellen van dit Omgevingsprogramma en de uitvoering van de acties hierin zorgen voor een gezonde leefomgeving met ruimte voor stedelijke ontwikkeling en klimaatadaptatie.

**Kader**
De Omgevingswet, de Provinciale Omgevingsverordening en de Visie op de Ondergrond

**Kernboodschap**
Het college wil de raad graag op de hoogte stellen dat het Omgevingsprogramma bodem en ondergrond 2025-2029 is vastgesteld. Met de uitvoering van het Omgevingsprogramma dragen we bij aan de ontwikkeling van een gezond Zwolle. En sluiten we aan bij de doelen uit de omgevingsvisie en het coalitieakkoord.

**Toelichting**
Bodem en ondergrond dragen via vier thema’s bij aan de ontwikkeling van een gezonde stad:

- Gezonde leefomgeving begint bij een schone en gezonde bodem.
- Stedelijke ontwikkelingen, hangen af van de bodemkwaliteit.
- Energietransitie, helpen we vooruit met bodemenergie.
- Klimaatadaptatie, bodem speelt een belangrijke rol in het opvangen van water in de bodem.

De Omgevingswet nodigt bestuurders, beleidmakers, burgers en bedrijven uit om vanuit verschillende hoeken naar onze leefomgeving te kijken. De ondergrond is een belangrijk deel van de leefomgeving. De Omgevingswet bestaat uit verschillende onderdelen waarin regels over de leefomgeving staan. Naast de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan kunnen gemeenten aandachtsgebieden of ambities vormgeven in het “Omgevingsprogramma”. Dit Omgevingsprogramma geldt voor de komende vijf jaar. Na vijf jaar actualiseren we het Omgevingsprogramma. Met het Omgevingsprogramma vullen we ons Gebiedsgerichte grondwaterbeheer in. De looptijd hiervan is in elk geval tot 2050.

Met het Omgevingsprogramma werken we aan een ondergrond die bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven. Met dit Omgevingsprogramma maken we onze interne en externe partners bewust van de rol van bodem, ondergrond en het grondwater in de maatschappelijke opgaven. We beschrijven waarom bodem en ondergrond noodzakelijk zijn voor die opgaven.

Het is noodzakelijk om te werken aan een geschikte bodem als basis voor de stad. Het Omgevingsprogramma sluit hierbij aan. Daarnaast is het programma ook nodig om de volgende vier redenen:

1. Het is wettelijk verplicht om het bestaande gebiedsbeheerplan voor het centrumgebied (het GBP) om te zetten naar een Omgevingsprogramma. Daarom hebben we een Omgevingsprogramma bodem en ondergrond gemaakt voor de hele gemeente. Het grondwaterkwaliteitsplan is onderdeel van dit Omgevingsprogramma.
2. Met het Omgevingsprogramma geven we vervolg aan de Uitvoeringsagenda bodem en ondergrond 2020-2024 geven we onze activiteiten en wensen voor de volgende jaren een plek.
3. De Zwolse Omgevingsvisie noemt de rol van bodem en ondergrond. Deze rol maken we concreter in dit Omgevingsprogramma
4. De komst van de Omgevingswet biedt kansen om breder te kijken naar de bodem. Vroeger ging het vooral om chemische bodemkwaliteit (bodemsanering). Nu kijken we ook naar de fysische en biologische kwaliteit van de bodem.

In het Omgevingsprogramma hebben we verschillende activiteiten. Per thema zijn er een aantal hoofdonderwerpen te ontdekken. Hieronder vatten we kort samen wat we per thema zoal als aandachtsgebied hebben.

Gezonde leefomgeving:
We werken aan een schone en gezonde bodem waarin we aandacht hebben voor de opkomende stoffen. Hierbij heeft de kwaliteit van het grondwater onze speciale aandacht omdat we in Zwolle gebiedsgericht grondwaterbeheer hebben.

Stedelijke ontwikkelingen:
Om stedelijke ontwikkelingen mogelijk te blijven maken is het bestaande gebiedsbeheerplan omgezet naar het grondwaterkwaliteitsplan. Hierin geven we aan hoe we in de hele gemeente werken aan een passende grondwaterkwaliteit. Passend bij het gebruik van de ondergrond. Daarnaast hebben we aandacht voor grondstromen. We zorgen dat we vrijkomende grond op een juiste en duurzame manier hergebruiken.

Energietransitie:
De ondergrond kan een belangrijke rol spelen in de energietransitie. De ondergrond van Zwolle heeft hiervoor veel mogelijkheden. Om de ondergrond hier zo optimaal mogelijk voor in te zetten, hebben we in dit programma aandacht voor bodemenergieplannen.

Klimaatadaptatie:
Om ons voor te bereiden op het veranderende klimaat dragen we vanuit bodem en ondergrond bij aan een zo optimaal mogelijk opslag van water. Dat doen we door gebruik te maken van het natuurlijk bodem- en grondwatersysteem. Zo kunnen we natte tijden opvangen en droogte tijden overbruggen.

Activiteiten in de ondergrond zijn niet zichtbaar voor bewoners maar wel heel belangrijk. Een gezonde en geschikte bodem zorgt onder andere voor schoon drinkwater en duurzame bodemenergie. Deze onderwerpen zijn zichtbaar in bijvoorbeeld de spoorzone waar een rietfilter het grondwater zuivert. Bodemenergie is ook een thema wat inwoners ervaren, er zijn al meerdere gebouwen in Zwolle als bijvoorbeeld het stadhuis die verwarmd worden met bodemenergie. We willen de inwoners graag meenemen in het verhaal van de ondergrond. Dit doen we onder andere via de website en de verschillende stoeptegels die in Zwolle liggen. Bij die stoeptegels zit een QR-code waarmee men naar de website met allerlei ondergrond informatie komt. Op deze manier nemen we de inwoners van Zwolle mee de bodem in.

**Maatschappelijk draagvlak & participatie**
Het Omgevingsprogramma is in samenwerking met de Provincie Overijssel opgesteld. Daarnaast zijn onze partners Vitens, Omgevingsdienst IJsselland en Waterschap Drents Overijsselse Delta in de gelegenheid gesteld hun visie op het Omgevingsprogramma te geven. De feedback van de verschillende partijen is verwerkt in het uiteindelijke document.

**Communicatie**
Na het vaststellen komt het Omgevingsprogramma op Zwolle.nl. Het programma wordt actief gedeeld met onze samenwerkingspartners. Ook zullen we periodiek de stad en inwoners informeren via bijvoorbeeld de gemeentepagina. Op deze manier willen we ook bewustwording creëren hoe waardevol een gezonde bodem en schoon grondwater zijn.

**Financiën**
Uitvoering van het Omgevingsprogramma vraagt geen extra middelen en past binnen de bestaande begroting.

Datum September 2024

**Risico's**

Financiële risico's aanpak verontreiniging:

De voornaamste risico's zitten in de complexiteit van de lokale aanpak van grond(water)verontreiniging om ruimtelijke ontwikkelingen op inbreidingslocaties mogelijk te maken. Middels de gebiedsgerichte aanpak (het gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal, nu het Grondwaterkwaliteitsplan) zijn de (financiële) risico's voor de aanpak van grond(water)verontreiniging zo goed als mogelijk beheerst. Voor de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak wordt uitgegaan van een sluitende meerjarenraming van kosten en opbrengsten ten behoeve van modelleren, monitoren, onderzoeken en pilots natuurlijke saneringstechnieken en de bescherming van de drinkwaterwinning. De mogelijkheid dat in de toekomst sanering van bepaalde bodemverontreiniging noodzakelijk zal zijn is opgenomen in de risicoparagraaf. Op dit moment is er geen aanleiding te verwachten dat dit risico zich voordoet.

Financiële risico's voortzetting Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB-gelden) rijk:

Zwolle is bevoegd gezag in het kader van de Wet bodembescherming en de Omgevingswet. Het uitvoeren van de bodemtaken die hieronder vallen wordt gedekt via een jaarlijkse bijdrage van het Rijk (DUB gelden). Met de komst van de Omgevingswet is de Wet bodembescherming verdwenen en is er alleen nog voor een deel sprake van overgangsrecht. De gemeente zal voorlopig financiering blijven ontvangen voor haar bodemopgave maar op dit moment is nog niet duidelijk hoe deze financiering (en ook het bijbehorende takenpakket) er na 2030 zal uitzien. Mocht de bijdrage sterk worden verlaagd dan zal dit consequenties hebben voor de structurele capaciteit bevoegd gezag binnen de gemeente en de omgevingsdienst. Zodra hierover meer bekend is wordt het college en de raad hiervan in kennis gesteld.

**Vervolg**
Binnen de reguliere beleidscyclus zullen we de (tussentijdse) resultaten van het Omgevingsprogramma terugkoppelen.

**Openbaarheid**
Het Omgevingsprogramma bodem en ondergrond is openbaar

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer